ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 27 фебруара 1893. БРОЈ 9.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРИЈУ УГАРСКУ на годину 8 ф., на пол године 4 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

На ВИСОКУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПУ и АМЕРИЦИ на годину 20 франака, на пол године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у пријемним мјестима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и вартом упутити на помену у Котор. Дописи нека се управљају Редакцији „Гласа Црногорца“.

Да огласи шаље се, по прилици једне врсте од петита, 7 новчића од реда за један пут, а за сваки један пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже времене споразуми се.

ЧЕТИРИСТОГОДИШЊИЦА ОБОДСКЕ ШТАМПАРИЈЕ (У ЧРНОЈ ГОРИ.)

Ове се године навршује четиристе година црквеној књизи *Октоиху*, што је штампано на Ободу Покојнијем сина ми Ђурђа Црнојевића Макарије.

Ова штампана књига дакле свједочи, да је већ за времена Господара Ђурђа Црнојевића у нашој отаџбини рађено прослављано: славнога Гутенберга, који је у оно доба француски крал. Луј XII назвао „ствараоцем књиге божанственом него да човјечанском“.

Но о важности штампе није нам овдје говорити. Свијет изображени имо пред собом напоменуту књигу, и она је довољан предмет и повод нашега сјећања и размишљања.

Да оцијенимо како треба ову родну нашијех предака, ваља нам се обазрети на одавнашњу штампу у онђе.

Пошто је славни Јован Гутенберг проналазио штампу 1443, била је усовршена тек послије десетак година покушавања у Мајнцу (Магонци) и Стразбургу, одакле је прешла најприје у Рим г. 1467, а доцније касније у Млетке, гдје је сенат узе у заштиту; у Француској и Швајцарској почињу се књиге штампати годину касније 1470, у Енглеској, Шпанској и Белгији 1474, а у Бечу 1482. Ова брзина, којом се штампа стала распростирати, већ нам доказује, како је једва дочекана била та култура међу свијема напреднијема државама онога доба.

Српска држава, која у средњевјековној држави у образованости није уступала, као што свједочи Душанов законик; и која је била најмногобројнијем средиштем пјесног Словенства, те су учени богослови српски одлазили у Русију, и тамо на просвјетноме полу радили и дјелно име оставили; таква држава и послије косовске катастрофе у комадима још живи преко стотину година; и послједња пјесма животна свога сабира се у Зети, данашњој Црној Гори, на послједњој стопи некадашње српске земље, под династијом Црнојевића.

И у тој државини, као што смо већ видјели отвара се штампарска радња ћиривицом, узастопице на одавнашњијех просвјетнијех држава, прва у Словенству.

Истина је, књига, што је имамо на те штампарије, штампана је 1493 повелетнијем Ђурђа Црнојевића, а у Кракови је штампана ћиривицом књига већ 1491; али је учени Шафарик већ одавно примјетио, да се види на словима, да нијесу у ободском октоиху први пут употребљена. Осим тога, послије смрти Ивана Црнојевића, пошто се држава у таквијем продицама налазила, да његов послједњи Ђурђ није могао мислити о набављању штампарије; него што више он је земљу оставио већ г. 1495; друго, да ју је он набавио послије смрти очиње, који је био још 1485 пренио престоницу на Цетиње. он тијеше штампарију отворити у Цетиње о[д] митрополије а не на Ободу; треће, прије октоиха има много потребнијех црковнијех књига, те на то се не може узети, да је она најприја књига, што је на ове штампарије начинила: тако ми имамо довољно разлога, да закључимо, да је ова штампарија [illegible] радила и да ју је Иван Црнојевић набавио кад је у Италији год. 1483 тражио пријатељства и помоћи, те се још на дио, да ће не само одржати Зету него је и проширити.[1])

Отуда слиједи, да је најприја штампарија ћирилицијем словима у нашој отаџбини прорадила, одавде се разнијела по Херцеговини и старој Србији, у Милешеву и Горажду, у Мркшиној Цркви и Грачаници; што нам каже, „да су наши стари, у часу кад се наша државна сила без надања распадала непред надалеко турске, прихватише онога умнога оружја против таме и мраки, да као утопљеници спасу оно што се може, да обезбједе бар црквени и умни живот народни“.[2])

Колика је ово била користа спасења за српски народ у кобно оно доба, тек се онда може схватити, кад се промисли, да му онда није могло доћи од никуда црква књига, јер их није било нигдје: Бугарска је била тада прије Србије; а Русија се била тек почела подизати.

Очевидна је дакле огромна корист, што је потекла по Српству управ од онога културнога дјела црногорскога Господара Ивана Црнојевића; и према томе је свенијем природно осјећање дивљења, поштовања и благодарности, што се приликом ове четиристогодишњице буди према њему у свакој души српској и словенској.

За то је Црна Гора прва позвана да прослави ову тако свету успомену, и да на ту прославу позове преставнике не само из цијелог Српства него и преставнике цијелог Словенства.

На ту сврху већ се по највишој одлуци саставио одбор на Цетињу, који се већ латио свога посла, као што на другом мјесту доносимо; а и у будуће ћемо редовно извјештавати о његовоме раду.

Тако ћемо онога дана, ако Бог да, имати на Цетињу велику културну свечаности свесловенскога значаја, на којој ће се састати Руси и Бугари, Пољаци и Чеси, Словенци и Хрвати са Србима из свијех крајева.

И тијем састанком братовљем најдостојније ћемо прославити четиристогодишњицу прве словенске штампарије.

[1]) Што у најновије доба тврди архимандрит Иларијон Руварац, славни наш историчар, да је ова штампарија била на Цетињу а не на Ободу, али што су досадашњи учењаци мислили, и као што је предано у народу, то се данас даје доказати и повјерити: штампарија је била прије на Ободу, па нашла времешном на Цетињу; али је и даље остала на Ободу, који није на два сата удаљен од Цетиња, гдје је у митрополији налазио Маврорија прављено мало за штампу.

[2]) Стојан Новаковић, Историја српске књижевности.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ. 26 фебруара.

Избор Жила Ферија за предсједника сената француског на мјесто одступившега због година, досадашњега предсједника Леројера, догађај је, о коме се највише занимало новинарство [illegible]. Жил Фери је по наслеђијех година живио покојни, па што је морао дати оставку управо непосредне његове сведбе у Тонкину. Још га је терећао сумњичење, да нагиње на споразум с Немачком. И за то, особито противници људи, што су дошли на чело француске републике, и њихове политике особито спољашње, веселили су се, а пријатељи њихови страшили овога избора: али говор новога предсједника сената, што је држао ступивши на предсједничку столицу, показао је, да се нијесу имали ништа ни прво веселити, ни други страшити. У овоме говору, између осталога, овај. Фери рекао је: „Биће скоро 18 година, што смо у овој земљи, која је чезнула да се одмори под дефинитивном владавинском формом, утемељили парламентарну републику. У демократији попут наше био је овај покушај одважан. Наша парламентарна република имала је противу себе нека предања и овај стари обичај нашег француског духа, који замјењује боље простијем, као да конципираност није обиљежје виших органилама, и као да није деспотизам најпростија врста владавине. Ко би се узудно тврдити да се наша парламентарна република није показала снажном? Ред је задржан без пијора. Финанције су опет уређене, војска позлаћена и снажно појачана. Република живи у Јевропи, хвала њеној мудрости, поћћа и драгоцјена пријатељства. Имаде за неуданнијех закона од оних, по којима би се могла уносити животна, трајна држава форма?“ На је ли нови предсједник сената могао отвореније показати владавину г. Карнота и његовијех другова на влади републике, него ли је то учинио овијем говором?

Особито је важно оно мјесто гдје спомиње „мећа и драгоцјена пријатељства“, гдје Жил Фери подразумијева Русију, чим је најбоље уништио оно сумњичење германофилством, којим су његови противници најусрдније ратовали против њега. „Ово пријатељство к бранношћу француско руског пријатељства — вели „Н. Времја“ — у осталом није никаква новост. Још јесени 1891 у јеку тисна, што је у Француској пронашао кронштатски доček, он је покушао да пјева своје русофилство. А јучерашња његова рјеч о „драгоцјеном пријатељству“ само је понављам ријеч, које је објелодио на свакога француског државника, који хоће да игра уплиниу улогу у владиним дјеловању своје отаџбине“.

Врачајна пијеса из Софије о затвореном тријеном Митрополита Климента потврђује се, али нарочито не у обилику, у ком је у свијет пуштена. Вјерује се доцније, да је Митрополит Климент држао бунтовнички говор у цркви, но да је то разјарио народ, који га је силом одвео из његове столице и затворио у један манастир. Но у оном „народном суду“ крије се брутално насиље власти, — вели прашка „Политик“; — и далеко прено гримне Бугарске цјелокупно јавно мњење у Јевропи у Трновском атентату навреће грозно унутрашње стање и несталност.

Као што се по себи разумије, ово насиље стоји у свези са предстојећом женидбом Принца Фердинанда, којом би се имала у Бугарској основати католичка династија. И православној јерархији не преостаје друго, него да противу те женидбе глас подиже. Али се Стамбулов на јерархију не осврће, [illegible] Русије стрмљење искрено. У Петрограду има једнако трпе, а сва гледа јевропскихјех конзулатија покидују, да ће се успркос заузимању Стамбулова мир задржати, и што више, примјећују се струје, које данас ближе између Немачке и Русије, одутра између Аустрије и Русије доводе до могућности. Што би могло бити природније, него да Стамбулов у тако неповољној ситуацији, да учини крај стагнацији у бугарском питању, намеће унутрашњу борбу, која ће Русију у живац такнути и изазвати је да оружјем посредује? На срећу јевропског мира не можемо се тога бојати ни у овом случају. У Петрограду хоће да сам Стамбулов својој владавини гроб копа, и што му више времена остављају, то ће све дубља јама бити, у коју ће се сурвати.

Тако мисли „Политик“.

ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ПАРЛАМЕНТА

У потањем броју говорили смо о Бонанијевој ствари, која замаша цијелу журналистику. О тој ствари подијелили су Бонио, вођа радикалаца, и Де Никола дасмчар интерпелације на владу. Министар предсједник Џолити је одговорио, да је влада држала, да треба саслушати Државни Савјет, па мисли о чланцима, што их је Бонио штампао у „Нуова Антологија“ и у „Матину“; и доћи ће влади Државни Савјет своје мњење, да влада не може свој суд изрицати.

Бонио је на то одговорио: Фра Паоло Сарпи био је отриваљен због Кутања кад је млетачка инквизиција предала Вруне римској инквизицији. Много ово мања од онијех дивова; али баш за то што нијесмо велачине мјесте ријечи, морамо избјегавати сумњиву смотреност мјесте Кутања. Бонио је предат Државном Савјету под оптужбом, да буде казнен. За што? Што је у једном листу писао о Владаоцу, а што је писао у једном страном листу. Чланак о Владаоцу! De rege nihil (о Владаоцу ништа). Је ли тако? И ако се наше доба називаде слободно, и ако се и даље расправљају? Моје ми је убјеђење политичко познато; оно је непромјенљиво: али да останем чесном на нашем политичком земљишту, па да се заштитим: но је пријатељ Владаочев, па му јасно друга шкодљиве савјете и ко га вара, или се му истину говори, или оно нити мисли да је истина, слободно, можда и суровo, над му времена належу да говоре ваше свијем опасности него ли на штету другога? Лакше је говорити републиканском стојећи далеко од Владаоца, него ли говорити слободно стојећи му близу; а ко тако збори пријатељ је. (Врло добро! Браво!) У Јевропи времена не трпе монархије, и не журите се, да замјерите онога, који је у краљевском двору говорио јединим народнијем. Како било, говор пријатеља, старога пријатеља, не може судити него само Краљ. Нека он одлучи, да ли му је такав пријатељ налијеп, и да ли тај исти пријатељ говори ваше него ли што жели он Краљ чути. Између мах двојице није позван Државни Савјет. (Добро!)

Предсједник. А правилник? А пет минута?

Бонио. Одма ћу свршити. Бонио је још писао у једном страном листу, што нијесе било битно у нашијем ријечи. Као што је онај учинио. Али сам ја послан и могу говорити противу владе; а Бонио, немајући потучем на бирјалиштима — нема другога средства својим мислима него перо, па се њим служи како може. Тој употреби он може мећи границу у осје-

ћему приступјости, а не у каквом преимиму. Тече ли се јавне расправе? Одговорите, опровргните, осудите; или немојте побуђивати сумњу, да су ту неке високе замке, да ограничавају слободу приповијетјем умовима. Шта хоће? Луди прошлога вијека, а ако су на високијем степенима, ратоборнији су: у крви им је страст политичка. Млађи ће се учинити кроз искуство ватре и воде, а уз то немојте обарати старе, да не изгледамо заборавни и незахвални. (Врло добро!) И промислите прије него одузмете поштованом Бонгију звање да у Италији књижевност мало користи донесе а да се филозофија приближује бошњацима. Ако се по нама увјерити са овог широког поља комедијашка, што јесте политика, нијесу мислиоци и радници — два далека појма, што се истовјетују, јер осјећање једнога постаје мисао другога. Не сумњам у оправданост Државног савјета, али поновљам владу, ради свога угледа, да одустане од прогонења предузетог.

Д е Н и к о л е. Дочек нуђе учењем мало умјесним преимству поштованог Бошна, и ријеч истога Бошна, улијевају ми вјеру, да у овој кући има још по вјерује, да не мора доста бити једна влада, да се нуди слобода и влати савјест. Ја нијесам задовољан одговором министра предсједника; али његов одговор не прећутјемо прво важно питање, што се односи на слободу штампе и на независност прес административне магистратуре у држави. Узмљем дјело на знање одговор, са једном примједбом. Ко није способан да слуша истину, није достојан ни да говори ни да буде тумач истине на Владоју и народу. И добро је да се ова опомена чује са овијех сједишта (десница), гдје није било никада, нити сада има дасвидања... (Буна.) гдје није било никада (јачијем гласом) нити сада има дасвидања, него поштенијех бранилаца и одважнијех установама, што је народна воља осјетила. (Бурно одобравање с деснице и средишта. Многи честитају младоме и симпатичноме говорнику.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Пастеризирање вина.

Пастеризирање вина није ништа друго него гријање вина у затвореним посудама до 60° С. Ово своје мисао по признатом француском хемичару Пастеру, који је најприје почео вино пастеризирати односно гријати. Проучавајући Пастер разне болести вина доказао је, да нијемају болести проузрокују квасци, те поче вина гријати, да би ове гљивице или квасце, које разне болести проузрокују тијем уништио. И заиста овај учењак успје у своме раду не знајући још, да топлота од 60° С. не само квасце уништава него и доста оносдарајућих материја из вина избацује.

У почетку године 1870 поче се пастеризирање јако ширити. Увијек су налазили нови апарати и готово сваки боље уређени подрум имађаше свој апарат. Касније поче пастеризирање опадати, јер многи увидјеше, да здрава вина у добро уређеним подрумима нијесу ни најмање болестима изложена. И касније је тек доказано, да топлота од 60° С. не само квасце уништава него и доста оносдарајућих материја избацује и предлог вина упаприједи и сада се поче на ново пастеризирање ширити.

Прије свега треба знати какво вино треба пастеризирати; неки кажу да се свако вино без обзира на његова својства може пастеризирати, неки не одобравају то, а имаде их, који су апсолутно пастеризирању противни.

Прије свега мора се апарат у обзир узети, јер од њега зависи доброта већ пастеризираног вина. Увјерен сам, да свако вино губи мало или ништа на укусу и мирису при пастеризирању вина, а ако је апарат слабо конструиран, може вино тијемо на знатној изгубити, да вриједност његова јако спадне. Сва вина, која имаду карактеристични мирис н. пр. мусент (мисћетин) траминац и т. д. губе при пастеризирању јако овај мирис, а дочим и цијена њиховa од овог мириса зависи, те не би никоме савјетовао, да свакога вина пастеризира. Наравно је, да се сва болесна вина мирају пастеризирати. Вина, која су приређена од труја грожђа, увијек се пастеризирају, да не би касније каква промјена наступила. У Француској, у мјесту Бургунду тамошња гласовита црвена вина огриму (горче) какви 2—3 године, те је због овога Пастер препоручио, да се сва вина чим провру и од талога одвоје — пастеризирају. Горчина се испољава обично код црвених вина, а дочим код пастеризирања црвених вина много боље испадне вина смо примјетили овакова вина пастеризирати, јер другога средства против ове болести нема. Обична бијела вина морају у сваком боље уређеном трговачком подруму пастеризирати и то одма чим се вуче, јер се не зна на каквог су материјала, а и да се вино за продају брже избистри.

Што се топлоте тиче различите је, према томе, да ли се ради болести или чистоће (бистроће) пастеризира. Кад је вино болесно, треба топлоту увијек на 60—61° С. држати; више не смије бити, јер је онда и уплив на квасце несигуран; преко 61° С. не смије такођер бити, јер превисока топлота може лахко вино покварити. За здрава вина, која се због бистроће пастеризирају боља је температура мало испод 60° (55°—58° С.), јер тада вино губи мало на својим добрим својствима, а избацивање оносдарајућих материја исто је као и под 60°

Вино се може пастеризирати у апаратима за пастеризирање или или у боцама.

Апарата имаде различитих, а циљ је свијема вино на 60° С. угријати без да исто са ваздухом у додир дође. Увијек је боље добар апарат купити, јер слаби и јефтини апарати могу квалитет вина покварити. У школи у Ст. Михелу пастеризирали смо већ скоро вина у боцама, која су се у Мисир слала да се увјерамо, да ли су се помутиле или не. Бабо вино, да се под овог пастеризирања прво вино много тоже него бијело помути.

Пастеризирање је особито нужно за јужне винарске предјеле, јер због слабих подрума вино се врло лахко поквари на пр. у Далмацији и Херцеговини.

(„Д. Л.")

(**Трговина.**) Ово су пијесе на нашијем пазарима:

Подгорица, 15 фебруара.

Волова сума од 120 кила 35—40 ф. — Крава чеја и кожа сума 3—4 фор. — Уметак 1 кило 6 новчића. — Брашно уметаково 1 кило 6½ новч. — Пшеница 1 кило до 7—8 н. — Овас 1 кило 5 н. — Јечам 1 кило 5 новч. — Пасуљ 1 кило 10 новч. — Кртола 1 кило 3 новч. — Кукуз гланити 1 кило 3 новч. — Мало 1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 25 новчића. — Вуна 1 кило 60—70 новч. — Воска 1 кило 1 ф. и 25 новч. до 1 ф. и 30 новчића. — Дуван у листови 1 кило 30—40 новч. — Своруп 1 кило 40 новчића.

Нишић, 16 фебруара.

Шеница кило по 8 новч. — Раж кило 7 новч. — Јечам кило од 5 6 новч. — Уметак кило од 6 до 6 и по новч. — Кртола кило 2 новч. — Кукуз кило 3 новч. — Дуван у листовима кило 60 новч. — Дуван (добром) кило 50 новч. — Вино литар 10—11 н. — Ракија литар 35—37 н.

Другијех производа није ни било на пазару осим неколико комада волова, а то за радњу.

У овој години слабо је и било пазара, јер нијесу допуштавала рђава времена, једино вино је то донио наших сељака у торбицу.

Колашин, 23 јануара.

Пшеница 1 к по кило 9 н. — Уметак 1 к по кило 7 н. — Кртола 1 к по кило 1 новчић. — Кукуз 1 к по кило 1 новчић.

Другијех производа није било због рђавог времена и снијега.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(**Листови.**) Изашла је IV свеска „Просвјете" са овијем садржајем: 1. Свештеници и народ, од Ј. Сундечића. 2. Седам тајна новога завјета. С руског преводи М. М. З. Светога Јована Златоустог шест књига о свештенству. Преводи са грчког Ј. Вучковић. 4. К клаву „владике петске и црногорске", од Р.—а. 5. Старине, од Филипа Радичевића. 6. Народно благо. 7. Листак.

Примили смо 1 број „Јавора" са овим садржајем: Отац Зарије, М. П. Шаичанин; Глед'о сам ти лице, пјесма З. Ј. Јовановића; Треба се журити, приповијетка Н. Златоустовског, с руског преко М. Ђ. Милићевић; Исера, пјесма Анђе Гавриловића; Чему ово воде, поучне причице од М. М.; Борба Бутин и Дајбица за приоритет проналаска експлозивног малога рачуна, од Димитрија Новића; Књижевност као главна и споредна посао, од Марка Цара; Јанко Крсмо, слика из словенске новелистике, написао Андра Гавриловић; Књижевне оцјене. („Братство", од Дин. А. Жмајићевића. — „Новеле Драгутина Илића", од Б. П. — „О hrvatskom pravopisu", од А. Г.); Нове Књиге, („Рајо од Расине — „Приповијетке попа Тадије Костића". — „Повјесница српскога народа у Славонији". — „Голуб". — Archiv für slavische Philologie I. и. II.; Библиографија књижевности и умјетности (књижевност — позоришно умјетност — друштва — конгресе); Некролог († Јосе Марти); Читалачкој публици од власника и уредника

„Јавор" излази два пута мјесечно (1 и 15), а годишња му је цијена: За цијелу годину 5 форинта или 10 динара. За пола године 2·50 форинта или 5 динара. Поједином броју цијена је 25 новчића или 60 пара дин.

Претплата шаље се: књижарници Јове Карамата у Земуну (Semlin) или књижарници В. Валожића у Београду. — Претплату примају и све поште. Рукописе шаљу се уредништву у Земун. Огласима је цијена: за цијелу страницу 10 форинта или 20 динара; за пола странице 6 форинта или 12 динара; за четврт странице 4 форинта или 8 динара. — Књижевни огласи у пола цијене.

Излазио је на штампи други број „Гласника" за забаву и науку са овим садржајем: 1. Над пролетња, пјесма од Н. 2. Јовин бунитиније, слика од Келера. 3. **, пјесма С. Мијаловића. 4. Божићна печеница, приповијетка (свршиће се). 5. Моја отаџбина, пјесма Г. Комутића. 6. Предлог поштованог посланика г. Н. Н. слика. 7. Кишлица и стијена, пјесма Б. Жељеног. 8. Реселеновије с идеја кио сина, од проф. К. С. (наставак). 9. Идеали и стварност, студија с руског. 10. Пјесма Ђуре Јанкића Ђ. Поповићу. 11. Листак: Дејле—и—над'р, од Еспадона. 12. Књижевни преглед. 13. Књижевне бјелешке. 14. Некролог и 15. Читаоници.

Уплата на лист још траје и шаље се надавачу књижари В. Валожића — Београд а рукописе уредниву. Тромјесечно 1 фор. и 50 новч.

Излазио је 2 број „Пчелице" поучно-забавни лист за старо и младо, са овим садржајем: Одломак из сјена: „Пјесма о Вили" (Ђура Николе I.) — „Св. Сава и значај његова рада" (Вен. Калајд.) — Одломак из народ. пјесме: „Краљевић Марко казује на коме је царство". — „Шта су то народне умотворине". (Стојан Новаковић.) — Народне приповијетке: „Права погодба још правија кајна". — „Раде звоно". — Пријатељи „Пчелице": 1. Добротвори. 2. Сауњачи.

Овај лист намијењен је свима слојевима народа, а годишња цијена му је 80 новчића. Претплату шаље слати на адресу: M. Hećimović, kr. šp. nadzornik (Belovar — Hrvatska.)

СПИСАК

чланова „Срп. књижевне задруге" учиватијех на Цетињу код г. проф. П. Поповића друштвеног повјеренника, за год. 1892 гг. *)

Добротвори:

1. Ђ. С. Краљ Александар Други.

Оснивачи:

2. Г. Војвода Гавро Вуковић, мин. спољних послова.

* Списак овај требао је по реду мало је по упису и у „Гласу Црногорца" објављен био.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

О т и н и ц А.

Приповијетка Луке Јеновића.

На западној страни Црнице, испод стране Пламинца планине, која се пруža од аустријског Приморја и југо истоку до Лимјана, у три сата даљине, стоји разбацано племе Глухи До стрмом до поља, по 5—10—20 кућа заједно у гомилице, на братства, по 5—10 минута једно од другог далеко. Племе Глухи До од старине је поносито све јуначко племе; а броји близу 300 домова. Отарином добјегли су из Васојевића, и као они сви славе Аранђелов дан врло ово. Богатством могу се једна чити, или предњачити којему му драго племену црногорском. Жита и вина им се рађа. У свијет их је валда по 100—150, и то већином у Цариград; и мало их има који нијесу по један — два — а и више пута тамо били; а од скора и у Грчку. За то турски и грчки већином умију дванаести. На дну племена, на сјеверној страни, налази се једно поље, равнина од 50—60 рала орачице. С једне и с друге стране тога поља, протоку се двоје куће, којих има близу 70 домова. На улазу је сабориа цијелог племена, посебна кућа. Матере Бошје. Неки дио ове прве градили су Бечићи из Приморја. Они су дошли и воду „Доњу Бетинцу" с горње, тегленим ћуитама од 450 м. дужине, пошто нијесу имали, а и сад немају, ове куће саме воде. То је било прије но су дошли седам брата, од којих су седам братства Глуходолцима.

Они направјан, који изгледа као мала варошица, опкољена главицама, воде се: Доње село. Остали Глуходолци, сви су одавде досељени; а оно ће сад стоје, то су им били ватуни. При врху Доњег села, налази се, дуга, тиглама покривена, и на гласу јуначка и поштена кућа Маротића. У овој кући, која је сва изједна била, без преграда, живјаху 5 брата Маротића; од којих је најстарији био протопоп Перо Маротић, мудар, паметан и разборит човјек; говорило се: „да се на поп Перо Маротић!" Остали су били јунаци и гледи на очи. Два им турци убију у Скадру, због свађе и убојства, које су у истом Скадру учинили; а један је био објешен у Цариграду. Остао је био поп и Ђуро, који је био најмлађи, и једна им сестра удовица.

Овај Ђуро, о коме ћемо да причамо, био је човјек висок, на бер; бијелих, дугих образа; крив, дуге перчин косе до на врат; очију умиљатијех, тако, да га и најпоштенија жена би прадом погледала испод очи, као по испод јарма. Диван човјек као вила, то већ и људи причаваху; а одијевао се дивно; сваки боговетни дан могао је с пута у сватове.

Једно јутро, у дан од зоре, дигао се Ђуро, толико га претекле жене, да се чешљају, мајка Дафина, и сваке му: Нина и Канда. Ђуро се на прету одијева; на њега све сунцем новo, од ножа одиједено. Зарезе и пиша сјенер, или ножицама; а он ти изиђе пред кућу, на се бодетија сашунсом. Пошто се отреја, отиде сирам малог округлог огледала, на се гледуни чешљем; а није им брже заборавио очешљати. Узима огледало у десну руку, обрће се као на клинци, изиђе огледало да види: нису му нос и уста од бела сијеја, и као му дужи него од овна висе. Објеси огледало на мјесто, стави кубуру у пас, дох му се и сваки у вати час очешља, помоли се на врата, примаче му се, и подвико приљуши од Дафине:

„Ђиђу, ако чељаде него!"

Канда је на хесап виђа све шетоне

работе. Онда ти он уђе посијер, и медено рекне:

„Дафо, ја отидох у Цриницу, да наградим оне пријелазе, оно оне бјелтине, јер ми не останоше воле Марка Дрча Илина ништа од овијем; но сјути дан у њем прескачу, свега га измјенимо и учинише као насилицу; а ми, да хвалите, доо дођем, што сварит, мајор од тијех ребара од праса; немо! тако једна бити пецитиса; колико смо од њега мјели, да га другом ударим, би се дигао на ноге, и прешао да иде; а ово још мало поклада!"

„Хајде, мој Ђурица, с Богом, хајде; а да ће Бог, у здравље твоје, да имамо и до поклада, лијепо би било; но се немој с ним свадити шта био; па ако је штета поведа гвардију да отимају, а немо! се мрзит без преше. И гледај мој Ђуро, у пут, ако мога донијет коју дрвцу, јер немамо на чем ни проварит; а Канда ће у мини, да понесе ову чанру житу; јер ни брашна немамо ни прах у кућу, не да се мени отруја".

Ђуро ти на ниже на кућа, мо срдаћ, те по сред забраде Марковића, ће Јована Нинова Марковића, несјерећем боре дрва и тиши: „Што сам рано подранила, не било ме; над сам грдна и смотена, Бог м' убио; што у мог вјера имам посијер мица; над се они самном срда, што би друга".

У то ти Ђуро батиа у забрану.

„Добро јутро работнике!"

„Добра ти срећа!"

Посиђадају бит на сунцу, једно сирам другога. Ђуро изиђа из дуван воде мали дограме и шумбину из сиђаја, посијером је замиче на оба краја, сваки цигар, но будући у хитаже заборавио пресечно, ти прицим, пак оштилом, натјеше сиђу на кубуру, и натегне је. Јованн се пресиде:

„Мај' се, нумин те Богом, немо! ме убит јутрос!" и дигне се на ноге.

„Не бој се невалатнице, великога поштења што бих учинио да те убијем; окреше кушну, одмо, пренаоли цигар на остиђ пртени, натресе на прасини и отиде је у нас; на мичуће цигар проговори:

„А да моја Јованија, јеси ли на ријеч за оно, што смо синоћ зборили?"

„Јесам, ово му јуначки одговори, ћеце сала Богу немам, па да их жалим оставити; а мога заиста не жалим, колико учиа — осим срета. — Но се најмање бојим свега: он је мао пријеко на утиа, на над виђи, да сам тебе увела, ма мога многа, сјеђнуће мо Марков сабља; па ме страх, да тебе не уреже ће; или да мене не пошиле ово између очију, да не останем свијету за увијек".

„За те ћемо лако!" одговори Ђуро.

„Нећемо лако, но доста тешко, ја не могу овада у кућу стојати, мо буза, или тиа у мајеф; но ми треба поћ' на воду, у дрва, и Бог те пета колико је према кутањијех. Но ако ћеш да дођемо у Приморје, хоћу — друже неће немано, ни да ми нуиство обећаш! — дов чујем мога ће потиће".

„А ми ћемо одмо; ни имате стаију у мини од Бостанца?"

„Имамо."

„Кад ви је ред?"

„У четвртак вече напада."

„Лијепо. Ја ћу ту вече са Јованом Стојановим, и убићемо га, а ви сте истом дужни при Сотонићима, па ће се на њих пресјачити да је осмета, на мирна крајина."

„Тамо тако.„

Утврдише тако, и раздвојише се.

Дође и четвртак. Ђуро ти се с'ортачио с Јованом, који је био дужан при у Синчу, пристано уз Ђура да убију Нина, да му дужи буде лакше над двојицу убије. Џендарми ако у кућу пумаи. Пред мрак пођу крајем поља те напану крајем мина. Нино арђе у мини. Јованна дошијела није-

3. „ Нико Матановић, мин. финанције.
4. „ Томаш Вукотић, управитељ вароши Цетиња.
5. Друштво цетињске Читаонице.
6. „ Лазар Мијушковић, рудар инж.
7. „ Др. Б. Кустудић.
8. „ Др. Л. Томановић, уредник „Гл. Црногорца".
9. „ Др. П. Мијаиловић, шеф санитета.
10. „ Професор Павле Поповић.
11. „ Командир Митар Мартиновић, сенр. мин. војног.
12. „ Јанко Вукотић, воман. пешјаничког.
13. „ Нико Татар, сенр. мин. ун. дјела.
14. „ Саво Радовић, сенр. Вел. Суда.
15. „ Радоје Роговић, главни државни благајник.
16. „ Милутин Вукотић, ордонанс-официр Њег. Високочанства.
17. „ Стеван Матановић, командир.
18. „ Нико Кусовац, командир.
19. „ Божо Новаковић, предсједник опћине Цетињске.
20. „ Јевто Петковић, сенр. мин. унут. послова.
21. „ Милош Драгић, управитељ државне штампарије.
22. „ Шако Филиповић, шеф телеграфске станице цетињске.
23. „ Павле Вујовић, писар Вел. Суда.
24. „ Крсто Ненезић, учит. Нијемићеви.
25. Високопреосвећени Митрополит г. Митрофан Бан.
26. „ Војв. И. Пламенац, мин. војни.
27. „ Архимандрит Церовић.
28. „ Протофаном Ф. Радичевић, сенр. митрополије.
29. „ Игуман Дожић.
30. „ Ј. Дерпаш, управн. професор.
31. „ В. Поповић, гл. надз. осн. школа.
32. „ Саво Радуловић, секретар управе вароши Цетиња.
33. „ Јован Томовић, трговац.
34. „ Васо Пинер, трговац.
35. „ Цетињска гим. и бог. учит. школа.
36. „ Цетињ. мушка и жен. осн. школа.
37. „ Васо Радуловић, трговац.
38. „ Никола М. Вукотић, гимназист.
39. „ Алекса В. Мартиновић, гимназист.
40. „ Ило Вујовић, управитељ војне подонице на Ријеци.
41. „ Павле Пламенац, ађутант бригад.
42. „ Крсто В. Мартиновић, техничар.
43. „ Вук Ш. Пејовић, техничар.
44. „ Васиљ Вујовић, машинист.
45. „ Прота Ј. Сундечић, пенсиони секретар Њег. Високочанства.
46. „ Стево Л. Шпадијер, пот. капетан.
47. „ Ђуро П. Мартиновић, гимназист (Котор.)
48. „ Стојко Марковић, учитељ.
49. „ Ник Јово Гојнић.
50. „ Лука Јововић, учитељ.
51. „ Командир М. Лекић.
52. „ Славко Ђурковић, ађ. Њег. Висок.
53. „ Мирко Вукић, учитељ.
54. „ Софија П. Мартиноа, управитељица Института.
55. „ Институт Царице Марије на Цет.
56. „ Ф. Јерговић, управитељ земљод. школе у Подгорици.
57. „ Обрен, Никовић, капетан Пивски.
58. „ Мајо Бојовић, ађутант бригадни.
59. „ Брећо Марићи, трговац.
60. „ Васиљ Дабановић, пост. управитељ вароши Бара.
61. „ Војвода Ђ. Церовић, предсједник Великог Суда.
62. „ Мило Ковачевић, професор.
63. „ Никола Митровић, економ.
64. „ Владимир Ристић, ордонанс-официр Њег. Високочанства.
65. „ Капетан Петар Вукмировић.
66. „ Капетан Милиша Војводић.
67. „ Војвода Сима Поповић, управитељ приморске нахије.
68. „ Др. Стево Остојић.
69. „ Васо Вујовић, пирот барски.
70. „ Машан Божовић, ађутант бригадни.

Одлагачи:

71. г. Вуко Вукотић, трговац.
72. „ Јово Дјеч, пиротекар.
73. „ Прота Л. Лопичић.
74. „ Марко Миљанић, кап. финанције.
75. „ Risto Тамнићић трговац.
76. „ Мићо Баровић, трговац.
77. „ Јован Голубовић, трговац.
78. „ Нико Виторовић, обућар.
79. „ Јово Горун, терзија.
80. „ Risto М. Ненезић, учитељ.
81. „ Јован Пешић, учитељ.
82. „ Перо Калуђеровић, учитељ.
83. „ Перо Мартиновић, учитељ.
84. „ Јован Вукосављевић, учитељ.
85. „ Јован Лешанац, учитељ.
86. „ Стеван Бојовић, учитељ.
87. „ Илија Јовићевић, свештеник.
88. „ Перо Поповић, економ.
89. „ Марко Вујачић, учитељ.
90. „ Ђуро Перовић, чиновник државне штампарије.
91. „ Видо Л. Малишић, трговац.
92. „ Митар Вучетић, учитељ.
93. „ Risto Марковић, учитељ.
94. „ Лазар Јовановић, учитељ.
95. „ Ђуро Радуновић, учитељ.
96. „ Лазо Вожовић, учитељ.
97. „ Бошко Велимировић, учитељ.
98. „ Тимо Ђуровић, заступник управ. града Даниловграда.
99. „ Шпиро Калуђеровић, учитељ.
100. „ Андрија Рајковић, учитељ.
101. „ Ђуро С. Врбица.
102. „ Видак Пејовић, учитељ.
103. „ Јован Јовићевић, чиновник поште и телеграфа.
104. „ Бирјентар Стеван Рајичковић, сенр. варошке управе у Подгорици.
105. „ Јован Ал. Лумовић, трговац.
106. „ Вуле Булатовић, пор. кап. морачки.
107. „ Саво Лазаревић, официр.
108. „ Ново Симоновић.
109. „ Јово Малишевић.
110. „ Петко Пејовић, трговац.
111. „ Илија Л. Мартиновић, гимназист.
112. „ Јово Меденица, исрјанац.
113. „ Павле Шуваћ, „
114. „ Лабуд Лекић, „
115. „ Мићо Ивовић, „
116. „ Благоје Ковачевић „
117. „ Крсто Бојић, писар.
118. „ Филип Ковачевић, професор.
119. „ Колашинска Читаоница.
120. „ Милош Крушка, официр.

Уписивање за 1892-су годину завршено је новим јануара ове године, па 1893 ће годину уписе ће се објавити одмах чим књиге буду издружарене разделе, а то ће бити бројнијех дана. Надамо се, да ће се само оне именовати чланови позитати са уписом за идућу годину, већ да ће бити и новијех чланова. Сваком пријатељу српске удружене и српске књиге, а особито омладини, интелигенцији приморској, топло препоручујемо, да у своме мјесту и овдашњем обавјештењу познанике и пријатеље и српском и племенитом задатку, коме теже и ради нога је и понијла „Српска књижара задруга".

У ниме исправке.

Као одговор на чланак мој „Чистрачун — друга дубља" добио сам од благајника „срп. књиж. задруге" писмо, у коме вели да је мој извјештај у свему тачан, и да је случајном погрешком у извјештају управе стављено само 67 чланова на Црне Горе, додајући томе и то: да ће тај извјештај много раније објављен био да се и послије непримјећен понављало.

Цетиње, 21 фебруара 1893.

П. Поповић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 26 фебруара

(**С пута Ј. В. Престолонаслједника.**) О бављењу Ј. С. Кнеза Данила у Паризу примили смо наслиједећи бројјав од „Кор. бира":

ПАРИЗ, 24 јануара. — Предсједник републике Карно примио је послије подне црногорског Престолонаслједника Кнеза Данила.

(**Личне вијести**). Г. пуј. Гавро Вуковић примио је овомидне на Цетињу. Његова Величанство Цар Александар III. наложио је одликовати по шега министра иностранијех дјела, за пријеме његова бављења у Петрограду, орденом стеченом реда Св. Ане.

(**Четристогодишњица ободске штампарије.**) Ове године навршује се четири стотине година од како је штампан октојих у ободској штампарији, о чему смо говорили на овом мјесту. Тијем поводом по најновијој одлуци саставио се одбор на Цетињу, који ће се старати да ову четристогодишњицу Црна Гора прослави најдостојанственије, према својим приликама. Одбор је овако састављен: г. П. А. Ровинскијем предсједник; др. Л. Томановић потпредсједник; проф. Павле Поповић секретар; чланови: г. г. Јанко Вукотић командир пешјаничког, Вуко Вукотић трговац, Јово Дјеч дворски пиротекар, проф. Жарко Драговић, проф. Мило Ковачевић, проф. Јово Лешанац, Мило Мартиновић командир, Матар Мартиновић командир, др. П. Милановић, Радоје Роговић државни благајник, Јован Пинер трговац, Ђуро Поповић главни школски надзорник, Нико Татар мин. секретар, Јован Томовић трговац.

У недјељу се одбор конституисао.

(**Из завода Царице Марије.**) Данас се у заводу „Царице Марије" слави рођендан Ј. В. Цара Александра III. На божанственој служби био је присутан од стране Високочанственог Двора Ј. С. Књажевић Мирко. У четири сата послије подне биће концерт. Завод је здворе исиљен заставама црногорскијем и руским.

(**Земљодјелска школа.**) У недјељу је отворена свечано у Подгорици земљодјелска школа, у присуству г. министра Војводе И. Пламенца.

(**П. А. Ровински**) довршио је другу књигу његова дјела о Црној Гори, етнографски дио, много већи од првог дијела, и већ је послао Академији петроградској да се штампа.

РАЗЛИЧИТО.

(**Књижевна слава у Прагу.**) Новосадско „Наше Доба" пише: Чешки пјесник Јарослав Врхлицки, по правом имену Емил Фрида, познат и српском свијету по српског пријевода више његових умотвора, навршио је 4. о. м. 40 година живота а у Прагу сутрадан прослављен са необичном свечаношћу. Сви чешки листови славили су ових дана Врхлицког као особите појаве не само у чешкој књижевности већ у цијелој европској литератури, јер што је другима суђено, да славе на крају свога пјесма, он је славио на висини своје радње. Посвећујући свога рада, својом разноврсношћу, својим пјесничким полетом и идеалним правцем надвисивао је све суврсне пјеснике, јер је до сада на свијет издао 41 књигу изворних пјесмотвора лирских, епских, драматских, белетристичких, литерарноестетских, — и велики број превода најодличнијих пјесника француских, талијанских, шпањолских, енглеских, њемачких, и т. д. Слава Врхлицкова трајала је три дана. Увјетоване играле се у чешком народном позоришту његова трагедија „Hippodameia", којој је Здено Фибих написао врсну мелодраматску музику. За тим је слављенику приређено избрајање чешитке и дарови од умјетника, књижевника и пријатеља. Најзаслије га је срдачно предсједник академије Хланка великом гозбом, на коју је позвао све академичаре. Проф. Дурдик поздравио му је том приликом. Прије много година он га је у домаћем „Атенеуму" прогласио једним од првих пјесника нашег доба. Он је признат у цијелом свијету и у свима језицима пјева се његова слава. Врхлицки је осим пјесама у збиркама („Из дубина", „Симфонија", „На путу у Надорадо" и т. д.) написао више трагедија и других драматских умотвора („Одисејева сирт", „Диониса", „Твардовски") и веселу игру „У Дигомину бироту". Осим других превода са талијанског и француског превео је на чешки и Дантову комедију „Divina Commedia". Његова је пјесма још старинска и романтична, колебајући се између старог и новог доба. „Твардовски" му је одјек Гетовог Фауста али му се облику преточе дирсна страна, задахнута бајронским духом. Поред јаког пјесничког дара и слу су му обилате, както ради своје претераности и силне мјешавине мисли и пјесме. Описивање му је необично живо, јелина шикаше и умиљат. Слава Јарославу Врхлицком!

(**Жил Фери — предсједник француског сената.**) Загребачке „Н. Новине", донесе шљедеће податке о овом француском државнику:

Има томе управо осам година, што су 30 марта 1885 Клемансо и Рибот срушили посљедње министарство Фервијево рад лоше потчине и немачке политике, те је Фери морао побјећи на страшним пјесак поморе, да ухвати бјесењеи свјетини. Мало нашао код избора није могао Фери наћи у цијелој Француској ни једног изборног котара, те је истом нашао неко годину дана добио мандат за сенат, у ком се није истицао, већ је мудро и лукаво чекао на згодан час, који је ево и дошао. Уматоч његовој популарности у рат малим и конзервативним или и умјереним круговима, он је побјеђен само за то, јер је шкодошћу своје племена прогутао све увреде и сва понижења од прије, те се умио свима и чекати.

Жил Фери рођен се је 5 априла 1832 у St. Dié у источном департементу. Изучио је право у Паризу, настанио се иједа 1854 као одјетник и помоћник. У „Тајмсу" почео је написати предсјед управу Хјсманову то буде 1867 изабран као дјечнар у законодавни тијело. На том га мјесту и тече и рат. Кад пирушки наступиши буде он 4 септембра 1870 главном провизорне

дро воде, почиша га, узима котурач с главе и зуми га:

„Немој мојао одат' у мини, тако ти овога потодача!"

Тамни трећи мрав, он на јаму од мини а пушио: бро! бро! Ни нетом. Ђуро и Јанко ти ћеју прамо Глушога дола, бајати у Приморје. Отој на путу до зоре. У јутру ина Глуши до, тамни сунце одскочило, на ваво прних дана била југовна кина и земља опанијела, ти ти пошли на гувно тај пути: стари пои Конда и пои Станко Поповић са још неколико људи, на се спремају на пазар на Вир, да пуне рибе на бијелу кућеју, дон двојица невердарина преко рамена:

„Добро итро на људи!"

„Добра си срећа!"

„А ће сто били ја?"

„Ми јучер јоп рано у Приморје, на већ подранили на пазар."

„Лијепо моја сопоћани, но сиратите на не чашу ранија."

„Нећемо, пане, но фала!"

„Хоћете, видајем на Бога јемна!" — проговори пои Конда и диже се. „Ако на јутрос не сиратите, инад на путњег прага пријећи неће, без ако устреба да чретам или ванну другу поповску работу сврши."

„Обећо ли, Јанко?"

„Клемо."

„А да ви идемо, попе, Пошја ти вјера, зад се тако зваше, ма ти не ћеми по чашу, ваво што си ти рекла, него и ја ваше неју, доста гол нам се од једнога пона два не учину, јер није шала онаква два момка јутрос готово на пасју сраميту сиратите."

„Нијете, људи, не страшите ме велико ћете носит, нећемо ја јоп јутрос купати, но ни се је дома родила."

„А да нијесте на што налетали?" — рекне ми пои у сиједаше.

„Ми јесмо по мало чекнули јутрос, зад смо кренули."

„Е нина дасле, нина. О попадија!" — нина пои.

„Ко дванше? одазва се попадија, обувајући ћену поврај огња.

„Хе! не поваде ме" нину пои весело. „А му нинди бинице, да те видимо какви си". Попадија се помоли на прати, и зајапри се, зад неће да је он воде.

„Напуни ону тикву вина и они цунет ранија; а ако имам коју душу или шинаг, у наш на петар. Сва ти заједно донеси; на те нећемо ниште сметат'."

Попадија нанесе прежде помиљајемо. Почеше пити, пено ранија; а пено нађе на што срце и вина.

„А да чуја ли се што удесуда?" — проговори Ђуро, сапутајући тикву за гувно, да се и ђача не разбије.

„Чуја, мајде богме, и колико је пренијего изговори пои, сасијући цунет; — погинуо Нико Марковић синоћ."

„Ниј'! ти да Бог!" — изговори сва оба једанпут — „А ко га уби, ако Бога једнога знаш?"

„Сотонићи, а да ко?"

„Ох јадни Сотонићи Богини! Тешко томе ко је што душа! — На би те бјеми!"

Уз ти се јоп мало попричаше, па пиша и пренуше.

Кад чуше Сотонићи да хоће на них да се ти натовари рекоше: „Тако ни Бога нијесмо; за сто не би смо ирили; камета би смо го нинали за нога пробит! Ми зад нијесмо, не ћемо роћ' да сто, нити ћемо туђијем поштењем да се хвалимо!"

Тога истога пута намјерио се био у Приморје и г. Петар. — слава му и милост! — да мири завађена племена и прави између братства. Кад му за ти довиђаше, нареди: да се сваки Глуходолини и Сотонићи скупи на Веде око. Пошто се скупе, стане пред њима говорећи: „Који чоче убо Нико Живановић, хоћи се одазвати да не пукнем? Ако ти је муја прет свијема, нажи другу до себе, он ће мене, нитко пит неће, и да му је пјесто, само да се бијеле ја Сотонићи мене!" Тај на три пута; — нитко пошто. — Онда се г. Петар пољути: „Хајде чоче, који си тоћ убио Ника Марковића, а чујем ме, много шиник, синиђе се муја пинучно, и не мога душу пинитат, дон се не отиђа; решите — нини!" Сваки ини на три путе, и разиђу се. Једни причају се говорају:

„Ми што се не пиша, који је, али му пут био, ал' ће му бит' и да писта нијесу Шуваћани дошли, да га убију, но тамни нешија од нас, који смо ту данас били. Дан ћемо доћат решоше: нешто му жена, данко дјететом, нема друге у Приниће; на но је умно, тај га је и убио, и да но други?!"

„А да нешто је тако, ја мислим, осим рушну шину узо, мене сад да ни се ваш нам, обит тога данета неће нитко убијо", — одговори други. — Једном неожиданом опет неко: „Немој ајдо ушет лијепу жену, да те нија не нија, е те брзо би испратила на онај свијет да пијеш доћаше". И тако дуди, ако дуди шаљаћи се, дођу дома.

На Тиману неђеду ко тоћ би у приву видије, ће пои обиђе Ђуро и Јанку ја пајуће: „мученици твоји страдолчестве- наше и вјечнашесја." Сва се стиша. Нитко ништа. Туђе Марковића нијеса, и они што је ђоца су. Ђуро нином на ариво. Послије неколико година неће у Приморје; тамо се разбиђе од „пуствиа" неја га састи мина; пропиђе, и отиори му се на леђа, погурен је одио, није се могао исправити, дон је, мајнеђе, навон неколико година, у тим протетним муцама и умро. А Јована дочека и трећи пијесан на главу.

владе и вјешним тајницом на сенјским професорима. Код општих избора за народну скупштину изабран бјеше Фери 8 фебр. 1871 у вогешком департаменту заступником. Тјер га именова 24 маја 1871 сенјским професором, 15 маја 1872 послаником у Атини, које је мјесто већ 1873 напустио и опет заузео мјесто на клиници у комори. Ту се је истакао жестоком опозицијом против Мак Маховом настојању, да се влада изручи клерикалцима. Опирао се је настојној политици владе и усиротиво јој прорачуну — а комора се је за њим повела.

Кад је послије Грејијева избора предсједником републике 30 јануара 1879 Валандтон 4 фебруара 1879 саставио владу, Фери је постао министром просвјете те је као такав створио нове школске законе, који су отели конгрегацијама школе. Комора је прихватила оба закона, а Фери је тим стекао највеће непријатељство конзервативаца. У новој влади Фрејсинетовој од 29 децембра 1879 придржао је Фери своју листницу. Кад је сенат 15 марта 1880 отклонио 7 чланка школског закона, којијем се хтјело конгрегацијама забранити устројство школа, Фери је у сугласју с министром правде радио много нападаја народбе, утемељене на закону још из доба првог преврата, те је њима уклонио све језуитске заводе а све непримљене конгрегације обавезао, да замоле државну дозволу за своје школе. Спроводјење ових декрета још се је посјешнило, кад је Фери постао 23 сент. 1880 министром предсједником и придржао листницу просвјете. Као министар предсједник он је заповједио акцију у Тунису, који су посјеле француске чете. Рад тешких конфликата с талијанском владом Фери је заповједству 14 новембра 1881 уступио владу Гамбети, али је већ 30 јануара 1882 у кабинету Фрејсинетову преузео опет листницу министра просвјете, коју није дуго придржао, јер су се у једној години измијениле владе Фрејсинетова, Дуклерсова и Фалерсова. Кад је принц Наполеон поставио питање о претендентима, Фери је 21 фебруара 1883 саставио као министар предсједник нови кабинет, који је све претенденте изагнао, заводјео је тешњу и аламану војну те настојао с Њемачком наћи modus vivendi. Но управо ова подужна сирала су му врат, те је Фери 6 априла 1885 морао отступити.

Као говорник није Фери симпатичан на вели, говори оштро, без сјенте али уједно. И његова спољашњост није баш приватна. Као предсједник сената ушао 80.000 франака, па и стан у једној од најљепших палата у Парису.

(Цртице из повјесница о пчелама.) 1. Непријатељска војска напала једном на стан римскога пјесника Вергила, да га опљачкају. Кад то Вергил опази, сакупи све своје од приједности ствари и стане међу своје пчеле. Од ове дуге и виде војска пчеле се раздраже, те као бијесне нападе на ту брадату чету, да је ова морала умаћи. Вергил остаде здрав и читав, те само захвалним погледом гледаше те мале али храбре и одважне заштитнике. 2. У трећем митридатском рату (74 — 64 пр. хр.) када је војска Лукулуса нападе град под земне ходнике напада на град Темисира, напустише становници истога града у удвојености својој медведе и читаве ројеве пчела на своје непријатеље, те спасоше себе и свој град. 3. Имо, заповједник војске Хенка I. (919 до 936 по хр.) када га је био опколио Гиселберт, војвода лотришки, баци пошнице са пчелама међу војску тога војводе. Узбуђене пчеле нападе на коње, а они избодени подивљаше. Имо се знатно малом војском напали на тако збуњеног непријатеља, те га побиједе. 4. Повјесничар J. Ch. v. Engel у своју повјесницу угарске државе (Беч 1815 св. I. стр. 438) приповиједа, како су се становници града Шимонда у Угарској, када га је био опколио аустријски војвода Алберат I. мјесецом септембра 1529, јуначки одбранили од непријатеља, бацајући на њих врелу воду и пчеле. 5. Када су становници Тауле, једне вароши у Мауританској опсједани били од Португизаца под војсковођом Лукуса Карига, па пад се већ нијаво не могоше помоћи, банише у врућој кесељи својој неколико раздражених пчела преко градских зидина међу непријатеље и то их је спасло. 6. Кроника приповиједају, да су Турци, када су под вођством самога султана Мурата опколили били столни Београд, од намјере морали одустати само лато, јер су опколени у најлепо пужли силне пчеле побјегли међу Турке. И тако што не могоше непослови јуначке мишице и бритки мачеви, непослови пчелини жаоци. 7. Л. Хелбиг у Кисингену пише у својој хроници: када хтоде шведски пуковник Reichvald 1642 заузети и опљачкати град Кисинген, баци се грађани по упутству њиног Петра Хига све у граду се налазеће пчеле преко градских зидина међу непријатеље. Раздражене пчеле нападе Шведе у томе тако, да су се морали разбјећи и одустати од даље пљачке. На успомену тога дана иду још и данас грађани сваке године на одређене прије у капелицу блажене дјевице Марије, која се налази изван града.

(У куће старога Лесепса.) Емил Бар, сарадник „Фигара" написао је у свом листу чланак о своме бављењу у куће старога Фердинанда Лесепса, куда је отишао био као његов пријатељ и поштовалац. Између осталог он вели: Онога дана, кад је требало да се у Парису изрекне судска пресуда, у Лесепсовој кући владао је као писан страх. Од 12 па до 4 сата по подне чекао сам телеграме из Панме мају дадено од Лесепсовог имена, који се зове Шеке. Кад сам у четири сата ушао у камин, гђа Лесепсова упита ме: „Шта има ново?" „Ништа, госпођо". — „Онда мора да је ало, иначе би нам јавили". Гђа Лесепс била је у салону окружена неколицином вјерних пријатеља, који су прошле недјеље дошли да јој се нађу при руци. Колико се год пута отворе врата, она упиђе упита: „Има ли шта ново", и свакоме јој је одговарао: „Нема ништа". У споредној соби дежио је нестрпни Лесепс, окружен малољетном дјецом, која су иртала или се забављала око столе на којем је пуно слика. Једно дјете са сним је тихо свирало на гласовиру. „Дјеца су врло учтива", рече гђа Лесепс, коју је ово већ неколико мјесеца гнјела несрећа и као жену и као матер, држи се дивно. Она воли дјецу и родбину, и ако је тешко гледати како се свакојаке да не плаче, да не би одлазили они оно ме. Она се, како ми рече, боји да ће јој пастора (Шарла) осудити. То јој је нагласио и његов адвокат Бар-боде. За свога муža Фердинанда рече ми да се не боји, јер се њиме не ће смјети осудити да се дотакне његове славе. У тај мах у споредној соби неко се мало накашља. Старац се прбудио. Она ми рече, како има осам дана да се брине јако за његово здравље. Његова угашена интелигенција пренула је на један мах и у њему су се опет пробудиле успомене на пропаст панамске ствари прије три године. Метнуо је био на прсаленту великог крста почасне легије и хтио је да иђе на замку, говорећи, да хоће разјаснити своје срце да покаже, да је чист и јак. Али се тога дана доживјуо и свршио. Велики Француз није се послије ничега више сјећао. Од то доба његов је ум опет помрачен. На што не може да мисли о стварима, његова дјеца измислила су једну дерњаву шарну. Увела су неколико комадета разних новина од прошле године, па му сваки дан дају по један број од сваких, а он их врло дуго чита. Лесепсову породицу замета је задесила врава несрећа. Здравље његовог сина од прве жене, Виктора, тешко је, да очекује најтужнијеју вијест о њему. Најстарији син гђа Лесепс, Матеј, који као официр служи у Африци, тешко се опасно разболио. Док је то гђа Лесепс јецајући причала, дјеца су стојала под прозора и очекивала да се појави телеграфиста... Говори се о сјајној прошлости, о недашњој слави, па како сад то може да разбије и уништа једна судска пресуда! „Шта је он чинио да тим људима!" узвикнула је гђа Лесепс. „Шта траже они од њега? Зар они не осјећају, да је та парица управљена само против наше породице среће и да је ударац намијењен Француској? Ја се гроза, кад читам новине. Читам име мога муža поред имена, која се у кући нашој нијесу никад ни спомињала, као што су: Корнелије Херц, Артон, Ренак... Који су то људи? У подне седам пријатеља донесе на телеграфа. Уведоше га у салон и он предаде једну депешу гђи Лесепсовој. Депеша је била од Кетија; он је јављао да ће те ноћи доћи у камп. Друга је депеша била за мене. Она је гласила: „Отац и син осуђени сваки на пет година". Нијесам имао одважности, да пред тим дјецом и дјевојчицама нашем одмах цијелу истину, већ у пола: „Шара... пет година затвора... то није могућно!" Ћутало се више од по сата. Чуло се само јецање. А међу тим још нијесу знали све. Али су почели да слуте. Почеше да испитују. Ја новјерах стар једној пријатељици гроснце Лесепс и она јој рече све. У овом незаборављеном тренутку, над се срушила част племените француске породице, гроснца Лесепс, несрећна жена и мати, била је прва која престе плакати: „Па онако је боље: осуђени су и отац и син", рече она. „Што више скандала, помоћи ће више нашој части, него подношења неправде." Сва пријатељи почеше да је тјеше. Она им рече: „Мени не треба утјеха. Ја сам на врху тренутог пута. Али не могу опростити што су чекали час, кад мој муж због тјелесне немоћи не може ни да говори, ни да се брани. Да мога је онако боље, јер бар не ће осјетити удар судбине. Можда је Бог хтио да тако буде, да Фердинанд не осјети своје невоље. Но ја себе опет питам да ли не сањам: Фердинанд Лесепс у тамници! „Једно дјете упита мајку: „Хоће ли оца одузети и велики крст почасне легије?" а гроснца Лесепс одговори брзито: „Отац има шеснаест великих крстова, као и ми, које ће сво мих преживјети и којим се ја поносим".

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА".

ПЕТРОГРАД, 20 фебруара. — „Кронштадски Вјесник", орган министарства морнарице, вели да није ништа познато, да ће ескадра руска посјетити коју француску луку.

БЕРЛИН, 20 фебруара. — Одговор Њемачке односно руско-њемачког трговинског уговора предат је данас Шувалову.

ПЕТРОГРАД. 21 фебруара. — Атлантичка ескадра руска поћи ће у сјеверну Америку.

РИМ, 22 фебруара. — Њемачка Величанства присуствоваће сребрном миру италијанског Краља и Краљице.

ПЕТРОГРАД. 22 фебруара. — Официјално саопштење вели, да царска влада, и ако се држи начела неинтервенције у унутрашње послове Бугарске, не може остати индиферентна према покушају противу вјере народне. — Игњатијева примајући чланове благотворитељног словенског општества поводом годишњице санстефанског мира рекао је, да је јака свеза, што сједињава Русе са осталијем Словенима, православље.

ПАРИЗ, 23 фебруара. — Заступничка кућа одлучила је са 257 противу 188 гласова да пређе на расправу пројекта односно заступништва код иностранијех владалаца. Рибот је ставио питање повјерења, и услијед тога пројект је био примљен.

МАДРИД, 23 фебруара. — Нова заступничка кућа по свој прилици бројиће 50 републиканаца, 60 конзервативаца, 16 карлиста, 9 аутономиста, 297 министеријалаца.

ПЕТРОГРАД, 24 фебруара. — Најновија декларација руска односно Бугарске биће саопћена руским представницима у иностранству. — Шувалов је присутно.

БИОГРАД, 24 фебруара. — Бунтовници у Чачку оружани су бердицама. Илић је затворен у Зајечару.

СОФИЈА, 24 фебруара. — Избори за велику скупштину ради модификације устава одређени су у априлу.

БИОГРАД, 25 фебруара. — Ад-сентијевић предсједник општине либералне грабовачке, познати ривал Катићев, убијен је.

ПЕТРОГРАД. 26 фебруара. — „Ново Времја" тврди да ће руска ескадра на повратку из Америке посјетити коју луку француску.

БУКАРЕСТ. 26 фебруара. — Одговарајући на једну интерпелацију Флеше, министар Лаховари је изјавио, да ће дјеца Престолонаслиједника бити крштена у православној цркви. Заступници либералне опозиције честитали су министру ушљед те изјаве.

БИОГРАД, 26 фебруара — Избори познати испали су у корист либерала.

ОБЈАВА.

Пошто је Перко Милов Васојевић овд. становник изјавио да је презадужен, о чему се увјерила ова Управа, то се кућа Перкова коју има у овој вароши, износи на јавном називату.

Кућа се налази у главној улици, између кућа: Ника Зеја и Пера М. Поческа. — Кућа је дуга метара 5 и 65 центиметара; полеђуша, позади куће је кужина.

Ко жели исту купити неки се пријави овој Управи до 20 априла ове године, ког ће се дана кућа подисати ономе, који најмању цијену понуди.

Такође позивају се дужитељи Перкови, да до означеног дана подиђу чисте рачуне или признанице, по којима задужују Перка М. Васојевића.

Цетиње, 19 фебруара 1893.

Број 116.

Из канцеларије:

УПРАВЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

(2—3)

НА ЗНАЊЕ.

У понедјељник 1-ог марта отвајам овдје на Цетињу у приватној кући г. Мила Мартиновића нову гостионицу под именом

„ЛОВЋЕН."

Умољавам све моје пријатеље, познанике и госте, како овдашње тако и са стране, да ме својом посјетом удостоје, а на добру послугу и умјерену цијену јамчим.

Цетиње, 27 фебруара 1893.

С поштовањем

Ловаи Г[illegible]убовић,

Мајстор.

(1—3)

ОГЛАС.

С овијем ставља се на знање, да је издато на јавни називат од имања покојног Али бега Мустафагића вођено фебруара од уља налазеће се на ријеци „Бунар", такође и водице и мјесто од једног брашњеног млина на истој ријеци близу „Дрвља". Сувише мени дио мислим у „Цивери" и то водице би приједна [illegible]тио.

Ово се продаје по наредби [illegible], ц[illegible]. Суда за намиру његових дугова и плаћа[illegible]ија „Васојета". Ко би што [illegible] ну[illegible] нек се потписаноме обрати. Ко буде за воје имао до 22 априла ов. год. највећу суму понудио, њему ће се у овдашњем окр. суд, у присуству „мирилачија" тесли[illegible].

Бар, 18 фебруара 1893.

Хаџи Караџуловић

за себе као пуномоћник Али-бегова удово и од стране другијех „мирилачија".

(1—5)

ОГЛАСИ.

Приморске и свих страних земаља, старе и нове поштанске биљеге, затворене, отворене писме и купиме на стотине за њемачке, шпанске и [illegible] мјесецом или купујем.

Landeshut in Schlesien.

J. Pietschmann.

Каталог са узор тапетина

БЕЧКЕ МУЗИКЕ

бадава и франко под

Otto Maass

Musikalien Handlung

Wien. VI. Mariahilferstrasse 91.

Непознате употребљене црногорске биљеге купују се за четврти дио номинале вриједности у гостионици под Кроми[illegible] на Цетињу.

(1—6)

ПОШТАНСКЕ БИЉЕГЕ.

Се [illegible] биљеге купује [illegible] биљеге: бугарских, [illegible], црногорских, румунских, [illegible] бугарских [illegible], турских, грчких и [illegible]; тако исто старе писме, отворене писме, новце, старине, [illegible] биљеге. Све отворене очекујем радо и плаћам одмах повратном поштом.

Budapest (Hongrie) A. Weisz

Váczi Körut 4. Commerce de timbres.

(9—20)

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија. У зем. прног. државној штампарији.